

Likvidační sankce za porušení AML zákona

Na začátku letošního roku nabyla účinnosti významná novela zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML zákon). Tato novela „narovnal“ výši sankcí, které je možné udělit povinným osobám dle AML zákona, mezi které patří i daňoví poradci.

Ing. Pavel Říha,
daňový poradce č. 4597,
AV-AUDITING, spol. s r. o.

Přiznejme si, že daňový poradce za porušení svých povinností stanovených AML zákonem (AML povinnosti) mohl do konce roku 2020 dostat zanedbatelnou pokutu oproti ostatním povinným osobám. Pouhých 100 000 Kč. Porušení AML povinností bylo stavovským disciplinárním prohřeškem, takže za porušení AML povinností

bylo možné daňového poradce písemně napomenout, pozastavit mu výkon daňového poradenství až na dobu jednoho roku, vyškrtnout ho ze seznamu daňových poradců, nebo udělit pokutu až do výše 100 000 Kč. Notáři nebo advokáti za stejný prohřešek mohli dostat pokutu až do výše stonásobku minimální mzdy, tedy v roce 2020 až do výše 1 460 000 Kč. Oproti tomu banky nebo pojišťovny mohly za porušení AML povinností dostávat desetimilionové sankce.

Dle hodnocení MONEYVALu (Výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu Rady Evropy) zveřejněného v únoru 2019 na webu Rady Evropy¹ jsou daňoví poradci skupinou zneužívanou k praní špinavých peněz. Současně bylo České republice vytknuto, že má nedo-

¹ <https://www.coe.int/en/web/moneyval/-/combatting-money-laundering-in-the-czech-republic-despite-progress-more-investigations-are-needed-says-council-of-europe-report>.

statečný dohled nad regulovanými profesemi (advokáti, notáři, daňoví poradci, auditoři). V hodnotící zprávě je též uvedeno, že dohled nad soukromým sektorem se má zefektivnit především prostřednictvím ukládání odrazujících pokut a posílením lidských zdrojů dohledových orgánů, což vypíchl i Finanční analytický úřad (FAÚ), který o hodnotící zprávě informoval na svých původních (a dnes již nefunkčních) webových stránkách.² Následkem tohoto hodnocení a nově vydané směrnice EU 2018/843, která mění směrnici EU 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, bylo schválení v úvodu zmiňované novely AML zákona. Konkrétně se jedná o zákon č. 527/2020 Sb.

Touto novelou byly odstraněny otevřené nůžky mezi maximální možnou sankcí uloženou za totožné protiprávní jednání povinné osoby – příslušníka stavovské profese a ostatních povinných osob, ale i v rámci jednotlivých stavovských profesí. Resp. takto byla problematika sankcí prezentována v důvodové zprávě k návrhu zákona (sněmovní tisk č. 909). Současně novelou došlo k naplnění zásady rovnosti v oblasti přestupkového řízení u příslušníků profesních komor. Nově se v případě porušení AML povinností povede s daňovým poradcem přestupkové řízení, ve kterém lze udělit daňovému poradci stejné sankce jako kterékoli jiné povinné osobě dle AML zákona, s výjimkou bank a úvěrových institucí, které mohou dostat sankce vyšší. Maximální možná jednorázová sankce pro daňového poradce může být 30 mil. Kč, v případě banky nebo úvěrové instituce je to až 130 mil. Kč nebo 10 % čistého ročního obrátu.

AML povinnosti daňového poradce lze rozčlenit do dvou kategorií, a to obecné povinnosti a povinnosti ve vztahu ke klientovi. Jak to tak bývá, povinnosti v obou kategoriích bylo přidáno. Současně byly přidány i povinnosti profesním komorám. Nejenže profesní komory musí nově vést agendu související s přestupkovým řízením, ale musí pro své členy vypracovat metodickou informaci k zavedení a uplatňování postupů stanovených AML zákonem včetně stanovení AML rizik. V tomto směru patří Komora daňových poradců ČR k těm aktivnějším komorám, a to především díky práci právního oddělení a sekce pro profesní otázky. Již před vznikem této povinnosti byly na interních webových stránkách³ uveřejněny dokumenty potřebné pro plnění AML povinností daňových poradců. V průběhu roku 2021 jsou jednotlivé dokumenty aktualizovány. Uvádění nových povinností do praxe bude, a to i dle FAÚ, trvat po celý rok 2021. Hlavním důvodem je množství nových či upravených povinností, které musí FAÚ a profesní komory zpracovat ve vzájemné součinnosti (např. metodická informace profesní komory podléhá schválení FAÚ).

Obecné povinnosti daňového poradce

První z obecných povinností je stanovení hodnocení rizik legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, která mohou nastat při činnosti daňového poradce (jak fyzické osoby, tak právnické osoby – daňově poradenské společnosti). V tomto případě daňový poradce nemusí hodnocení rizik zpracovat písemně a může v plném rozsahu použít hodnocení rizik vypra-

cované Komorou daňových poradců ČR. Daňovému poradci lze doporučit v případě, že by hodnocení rizik vydávané Komorou musel upřesnit či doplnit, aby toto upřesnění či doplnění provedl písemně. Vzhledem k tomu, že všichni daňoví poradci mohou použít hodnocení rizik vypracované Komorou, tak za nevypracování vlastního hodnocení rizik nehrozí žádná sankce.

Druhou a možná nejdůležitější obecnou povinností je zavedení a uplatňování strategií a postupů vnitřní kontroly a komunikace ke zmiřování a účinnému řízení rizik legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu identifikovaných v hodnocení rizik. Pro daňové poradenství není písemné zpracování strategií a postupů povinné. Pro daňového poradce, který nemá zaměstnance, je možné plně využít metodickou informaci vypracovanou Komorou. V případě, že daňový poradce má zaměstnance, je doporučeno, aby nad rámec metodické informace zpracoval i vlastní písemnou směrnici (systém vnitřních zásad), ve které by konkretizoval své interní postupy, např. kdo odpovídá za identifikaci klienta, kdo provádí kontrolu klienta, jaký je postup při zjištění podezřelého obchodu atd. Za nezavedení a neuplatňování strategií hrozí pokuta až do výše 5 mil. Kč.

Daňově poradenská společnost, která má více než jednoho člena statutárního orgánu, musí písemně pověřit člena statutárního orgánu k zajišťování plnění AML povinností. Tomuto pověření se pracovně říká milionová bankovka. Za neurčení člena statutárního orgánu hrozí totiž pokuta až do výše 1 mil. Kč. Navíc, pokud tento přestupek byl spáchán závažně, opakovaně nebo soustavně, lze uložit pokutu do výše dvojnásobku neoprávněně získaného prospěchu nebo do 30 mil. Kč, podle toho, která z těchto hodnot je vyšší. Tato vyšší sankce by se týkala situací, kdy neurčení člena statutárního orgánu by vedlo k neodhalení podezřelého obchodu, nebo za situace, že by kontrola odhalila nesplnění této povinnosti opakovaně do 12 měsíců od nabytí právní moci rozhodnutí o stejném přestupku.

Všichni daňoví poradci, kteří mají zaměstnance a osoby, které se na předmětu činnosti daňového poradce podílejí jinak než v základním pracovněprávním vztahu, musí zajistit školení nejméně jednou za 12 měsíců. Obsahem takového školení je zejména typologie a znaky podezřelých obchodů, požadavky stanovené povinnou osobou pro provádění identifikace a kontroly klienta, postupy pro zjišťování rizikových faktorů klienta a postupy při zjištění podezřelého obchodu. Za nezajištění školení hrozí pokuta až do výše 1 mil. Kč a podobně jako v předchozím případě, pokud tento přestupek byl spáchán závažně, opakovaně nebo soustavně, lze uložit pokutu do výše dvojnásobku neoprávněně získaného prospěchu nebo do 30 mil. Kč, podle toho, která z těchto hodnot je vyšší.

Na pokyn FAÚ musí daňový poradce sdělit údaje o obchodních vztazích a o obchodech souvisejících s povinností identifikace nebo ohledně nichž FAÚ provádí šetření, předložit doklady

² <https://web.archive.org/web/20201020234359/https://www.financnianalytickyyurad.cz/aktuality/moneyval-zverejnil-hodnotici-zpravu-ceske-republiky-86.html>

³ <https://moje.kdpcr.cz/komora/pruvodce-profesi/proti-prani-spinavych-penez>

o těchto obchodech nebo k nim umožní přístup pověřeným zaměstnancům FAÚ při prověřování oznámení a poskytne informace o osobách, které se jakýmkoli způsobem účastnily takových obchodů. Na pokyn FAÚ je též daňový poradce povinen sdělit informaci, zda udržuje nebo v předchozích 10 letech udržoval obchodní vztah s konkrétní osobou, vůči níž měl povinnost identifikace, a o povaze tohoto vztahu. Za nesplnění těchto povinností lze uložit pokutu až do výše 10 mil. Kč a podobně jako v předchozích případech, pokud tento přestupek byl spáchán závažně, opakovaně nebo soustavně, lze uložit pokutu do výše dvojnásobku neoprávněně získaného prospěchu nebo do 30 mil. Kč, podle toho, která z těchto hodnot je vyšší.

Daňový poradce má i ve vztahu k AML povinností určitou mlčenlivost. Dle AML zákona musí daňový poradce zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, týkajících se oznámení a šetření podezřelého obchodu a úkonů učiněných FAÚ. Za nesplnění této povinnosti hrozí daňovému poradci sankce až do výše 200 000 Kč, a pokud by tímto jednáním bylo znemožněno nebo ztíženo zajištění nebo odčerpání výnosu z trestné činnosti nebo umožněno financování terorismu, tak lze uložit pokutu až do výše 1 mil. Kč.

Povinnosti ve vztahu ke klientovi

Mezi základní povinnosti daňového poradce ve vztahu ke klientovi patří povinnost klienta identifikovat a kontrolovat. Novelou zákona došlo k rozšíření možností identifikace klienta a současně i ke zvýšení a částečnému přeskupení povinností při identifikaci či kontrole klienta. Zatímco některé povinnosti před novelou se plnily v rámci identifikace klienta, tak po novele se plní v rámci kontroly klienta. Popisovat, jak správně splnit povinnost identifikace a kontroly, by bylo velmi rozsáhlé. Komora zveřejňovanými formuláři sloužícími k identifikaci a kontrole klienta se snaží tuto činnost daňovým poradcům v maximální možné míře usnadnit.

V případě, že se klient odmítne podrobit identifikaci nebo neposkytne potřebnou součinnost při kontrole, tak s ním daňový poradce nesmí uzavřít obchod nebo obchodní vztah, anebo ukončí obchodní vztah. Stejně tak postupuje daňový poradce, pokud má pochybnosti o pravdivosti informací poskytovaných klientem, o pravosti předložených dokladů, nebo v případě obchodu či obchodního vztahu s politicky exponovanou osobou, pokud není daňovému poradci znám původ peněžních prostředků nebo jiného majetku užitého v obchodu.

Všechny údaje získané při identifikaci a kontrole klienta je daňový poradce povinen uchovávat 10 let od uskutečnění obchodu nebo ukončení obchodního vztahu.

Za nesplnění povinností identifikovat klienta, provést kontrolu klienta, porušení zákazu uskutečnění obchodu nebo neuchování informací hrozí pokuta až do výše 10 mil. Kč. Pokud tento přestupek byl spáchán závažně, opakovaně nebo soustavně, lze uložit pokutu do výše dvojnásobku neoprávněně získaného prospěchu nebo do 30 mil. Kč, podle toho, která z těchto hodnot je vyšší.

V případě, že daňový poradce zjistí u svého klienta podezřelý obchod, je povinen jej oznámit. Oznámení se provádí bez zbytečného odkladu a zasílá se Komoře daňových poradců ČR. Ta jej následně sama odešle FAÚ. Za nesplnění oznamovací povinnosti hrozí pokuta až do výše 5 mil. Kč a podobně jako v před-

chozím případě, pokud tento přestupek byl spáchán závažně, opakovaně nebo soustavně, lze uložit pokutu do výše dvojnásobku neoprávněně získaného prospěchu nebo do 30 mil. Kč, podle toho, která z těchto hodnot je vyšší.

V případě, že FAÚ na základě podaného oznámení vydá pokyn k odložení příkazu klienta nebo k zajištění majetku klienta a daňový poradce by neuposlechl, tak lze za neodložení příkazu klienta uložit sankci až do výše 1 mil. Kč a za nezajištění majetku klienta až do výše 10 mil. Kč a podobně jako v předchozím případě lze udělit pokutu do výše dvojnásobku neoprávněně získaného prospěchu nebo do 30 mil. Kč, podle toho, která z těchto hodnot je vyšší, pokud tyto přestupky byly spáchány závažně, opakovaně nebo soustavně.

Od 1. června 2021 je novinkou zjišťování nesrovnalostí v evidenci skutečných majitelů. Zatímco do konce května byla evidence skutečných majitelů dobrým sluhou, tak od června se stává zlým pánem. Nově, namísto využívání údajů z evidence skutečných majitelů, musí daňoví poradci zjišťovat nesrovnalosti v této evidenci. Na případnou nesrovnalost musí nejprve upozornit klienta, a pokud klient tuto nesrovnalost nevyvrátí ani neopraví, tak ji daňový poradce musí oznámit soudu. Za neupozornění klienta hrozí daňovému poradci pokuta do výše 100 000 Kč, za neoznámení soudu do výše 1 mil. Kč.

Další povinnosti daňově poradenských společností

Daňově poradenská společnost, stejně jako každá jiná právnická osoba (evidující osoba), by neměla zapomenout zapsat své skutečné majitele do evidence skutečných majitelů. Při změně skutečného majitele nesmí evidující osoba opomenout tento zápis upravit. Pokutu až do výše 500 000 Kč lze udělit evidující osobě, která nezajistí na výzvu soudu k odstranění nesrovnalostí žádný zápis do evidence skutečných majitelů. Stejnou pokutu lze uložit evidující osobě, která nezajistí zápis nových údajů do 15 dnů od rozhodnutí soudu o nesrovnalosti, kterým byly údaje z evidence skutečných majitelů vymazány bez náhrady.

Novela AML zákona zavedla novou povinnost pro daňově poradenské společnosti. Nově musí skutečný majitel daňově poradenské společnosti a její člen statutárního orgánu být bezúhonný. Za bezúhonného se nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro trestný čin související s předmětem daňového poradenství, nebo pro jiný trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže vzhledem k povaze daňového poradenství a osobě, která se tohoto činu dopustila, je obava, že se dopustí stejného nebo obdobného činu při výkonu daňového poradenství. Pokud by skutečný majitel daňově poradenské společnosti nebo člen jejího statutárního orgánu nebyl bezúhonný, tak Komora daňových poradců ČR takovou právnickou osobu vyškrtne ze seznamu daňově poradenských společností. Taková společnost nesmí vykonávat daňové poradenství a ztrácí při správě daní procesní postavení jako daňový poradce.

Rozhodování o sankcích

Přestupky dle zákona o evidenci skutečných majitelů (nezapísání skutečného majitele na výzvu soudu nebo po rozhodnutí

soudu) projednává obecní úřad obce s rozšířenou působností. Na to, jak k této agendě obecní úřady přistoupí a jak bude fungovat komunikace mezi soudem a obcí, si budeme muset ještě počkat.

Přestupky dle AML zákona v případě daňových poradců projednává Komora daňových poradců ČR. V případě, že FAÚ zjistí skutečnosti vedoucí k zahájení řízení o přestupku, tak tyto informace předá Komoře, která musí zahájit řízení o přestupku. Pokud by Komora řízení o přestupku do 60 dnů nezahájila, tak může přestupek projednat FAÚ. Všechna řízení o přestupcích a jejich výsledek eviduje FAÚ a Komora musí zaslat stejnopis pravomocného rozhodnutí do této evidence. Současně FAÚ průběžně sleduje jednotlivě vedená řízení o přestupcích a Komoru informuje o předchozích řízeních vedených s tímž subjektem a řízeních s podobným předmětem. Pokud by Komora za nedodržení AML povinností udělovala výrazně nižší pokuty než FAÚ, tak je možné, že by jí pravomoc být dozorčím orgánem v této oblasti byla odebrána a kontroly by prováděl FAÚ. Samozřejmě se při stanovení výše pokuty uplatní všechny zásady řízení o přestupcích, ale vzhledem k výši maximálních sankcí nebudou pokuty nejmenší. Jedinou pozitivní zprávou pro sankciovaného daňového poradce je fakt, že pokuta je příjmem Komory.

Kontroly AML povinností se řídí kontrolním řádem. Dle stanov je k jejich výkonu zmocněn tajemník Komory, který ve smyslu kontrolního řádu pověří fyzické osoby provedením kontroly. V případě zjištění porušení předpisů předá tajemník svá zjištění Dozorčí komisi, která navrhne zahájení řízení Disciplinární komisi. Proti rozhodnutí Disciplinární komise je možné se odvolat k prezidiu. Pokud bychom použili analogii s trestním řízením, tak tajemník je policie, Dozorčí komise je státní zastupitelství, Disciplinární komise je soud a prezidium odvolací soud.

A na závěr malá rekapitulace. Pokud daňově poradenská společnost, která má více než jednoho člena statutárního orgánu a alespoň jednoho zaměstnance, nebude plnit žádné AML povinnosti, tak jí hrozí pokuta ve výši 17 mil. Kč (1 mil. Kč za neurčení statutárního orgánu, 1 mil. Kč za neproškolení zaměstnanců, 5 mil. Kč za nezavedení a neuplatňování strategií a 10 mil. Kč za nesplnění povinností identifikace a kontroly klienta a uchování informací). Daňovému poradci fyzické osobě bez zaměstnanců za neplnění AML povinností hrozí pokuta ve výši 15 mil. Kč. Myslím, že tyto pokuty předčily očekávání předkladatele zákona, a nejenže jsou odrazující, ale jsou přímo likvidační.

Komentář OK GROUP k pojištění uvedených rizik

Sankce a pokuty nelze běžně pojistit v případech, kdy se jedná o vlastní škodu (tj. pojistit lze pouze sankce uložené třetí osobě přímo na základě právního předpisu z titulu vady poskytnuté služby pojištěným – v tom případě se totiž jedná o odpovědnost za škodu pojištěné osoby). Pokud je sankce uložena přímo daňovému poradci, nelze hovořit o odpovědnosti za škody. Jediný, kdo nese finanční ztrátu, je sám daňový poradce, nikoli třetí osoba. Byť standardně na pojistném trhu není dostupný produkt pro pojištění sankcí uložených přímo pojištěnému, OK GROUP

Pokud daňově poradenská společnost nebude plnit žádné AML povinnosti, tak jí hrozí pokuta ve výši 17 mil. Kč. Daňovému poradci bez zaměstnanců 15 mil. Kč.

ve spolupráci s KDP ČR a ČPP připravila pro daňové poradce unikátní pojištění finančních ztrát, které se vztahuje právě na sankce uložené přímo daňovému poradci.

Pojištění finančních ztrát dle rámcové pojistné smlouvy č. 0013978080 lze sjednat pro fyzické i právnické osoby ve dvou verzích rozsahu pojistného krytí. Přičemž z rozšířeného rozsahu krytí lze uplatnit právě i pokuty uložené daňovému poradci v souvislosti s nedbalostním přestupkem dle § 43 až 48 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Toto pojištění lze sjednat s limitem 500 000 Kč nebo 1 mil. Kč.

Mezi nedbalostní přestupky kryté rozšířeným rozsahem pojištění patří i zmíněné neplnění povinností k prevenci (tj. zavedení a uplatňování strategií a postupů vnitřní kontroly a komunikace ke zmiřování a účinnému řízení rizik legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu identifikovaných v hodnocení rizik), nesplnění informační povinnosti směrem k FAÚ či porušení povinností mlčenlivosti a nedbalostní přestupek vyplývající z porušení povinností ke klientovi jako neplnění povinností identifikace a kontroly klienta, porušení zákazu uskutečnění obchodu či neuchování informací, případně i neoznámení podezřelého obchodu a neodložení příkazu klienta.

V článku je řešen ještě jeden specifický případ, a to povinnost daňově poradenské společnosti, která má více než jednoho člena statutárního orgánu a musí písemně pověřit člena statutárního orgánu k zajišťování plnění AML povinností. Tento pověřený člen pak musí zajistit i školení zaměstnanců. V případě nepověření konkrétního člena orgánu, případně nezajištění školení se bude jednat o porušení povinností člena statutárního orgánu v rámci obchodního řízení. Takové případy lze řešit z pojištění D&O (= pojištění odpovědnosti členů orgánů společnosti). Tzn. pokud by byla uložena sankce společnosti, jejíž příčinou by bylo porušení povinností, které zákon ukládá přímo členovi statutárního orgánu, je možné zajistit její krytí prostřednictvím pojištění odpovědnosti člena orgánu za škodu způsobenou obchodní korporací, v níž funkci vykonává. Společnost OK GROUP vytvořila pro pojištění D&O exkluzivní produkt, který mohou využít ke sjednání pojištění za zvýhodněných také obchodní korporace poskytující služby daňového poradenství. /